

Poštovani,

Imam zadovoljstvo da budem danas ovde sa vama kako bismo razgovarali i slušali o veoma važnoj temi za ekonomiju naše zemlje, pri čemu bih želeo da se zahvalim Američkoj privrednoj komori na pozivu i da izrazim moje veliko poštovanje za preduzeća i njihovu ulogu u ekonomskom razvoju zemlje.

Smatram da je tema ove konferencija dosta prikladna jer dolazi u vreme kada bankarski sektor je zabeležio dosta značajan napredak u poboljšanju uslova za održivo finansiranje ekonomije, odnosno preduzeća.

Bankarski sektor Kosova je poslednjih godina značajno povećao svoju ulogu u finansiranju ekonomskog rasta u zemlji, ubrzavajući tempo rasta kredita, kao i smanjujući u značajnoj meri kamatne stope na kredite. Olakšani kreditni standardi i smanjenje kamatnih stopa na kredite, poslužili su kao značajan podsticaj za povećanje potražnje za kreditima, čiji je ishod godišnji rast kredita od 11.6 odsto u oktobru mesecu ove godine. To pokazuje da pristup finansijama, što je već dugo vremena prijavljeno od strane preduzeća kao jedna od glavnih prepreka za razvoj njihovog poslovanja, sada zabeležava stalno poboljšanje. To se možete uočiti i od porasta kreditiranja za ekonomske sektore koji u prethodnim periodima su imali ograničeniji pristup u bankarskom finansiranju. Prema poslednjim podacima iz oktobra meseca 2018. godine, kredite koje je bankarski sektor dao preduzećima su u iznosu od 1.7 milijardi evra, što u poređenju sa istim periodom od pre pet godina je zabeležilo rast od 45 odsto.

Struktura kreditiranja prema ekonomskim sektorima počela je da se poboljša u odnosu na prethodne periode, ipak postoji prostor za veću diversifikaciju kreditnog portfolija u korist sektora koji imaju veći potencijal za generisanje ekonomskog

rasta. Trenutno, oko 50 odsto od ukupno izdatih kredita preduzećima čine krediti za sektor trgovine. Tokom ove godine, poljoprivredni i proizvodni sektor bili su među sektorima sa najvećim rastom primljenih kredita. Međutim, ukupan iznos izdatih kredita za ove sektore nastavlja da bude na niskom nivou. Učešće proizvodnog sektora u ukupnim kreditima za preduzeća u oktobru mesecu je iznosio 13 odsto, dok krediti za poljoprivredni sektor su činili oko 4 odsto ukupnih kredita.

Budući da i današnja tema se odnosi na ulogu bankarskog sektora u ekonomskom razvoju zemlje, želeo bih da naglasim činjenicu da veća podrška za ove ekonomske sektore, ali i za druge sektore sa većim potencijalom za generisanje ekonomskog rasta, je neophodna za ostvarivanje održivog ekonomskog razvoja.

Međutim, mi smo takođe svesni da diversifikacija kreditnog portfolija bankarskog sektora ne zavisi samo od ponude za kreditima, već u velikoj meri zavisi i od potražnje za kreditima. U tom smislu, želim da naglasim da banke imaju značajan finansijski potencijal za dalji rast kreditiranja, olakšali su kreditne standarde, kao i u značajnoj meri su smanjili troškove pristupa bankarskim finansijama. U oktobru 2018. godine, prosečna kamatna stopa na kredite iznosila je 6.6 odsto, što predstavlja veliko poboljšanje u odnosu na prethodne godine. Pad kamatnih stopa na kredite je jasno vidljivo u svim sektorima, uključujući kredite za poljoprivredni sektor, gde je kamatna stopa pala na 7.5 odsto od 16.7 odsto koliko je iznosila pre pet godina; za industrijski sektor kamatne stope su zabeležile pad na 5.8 odsto od 12.2 odsto koliko su bile ranije; a takođe i za sektor usluga prosečna kamatna stopa je zabeležila pad na 6.3 odsto od 11.1 odsto koliko je iznosila pre pet godina.

Poboljšanje uslova za pristup bankarskim finansijama je učinjeno i u pogledu drugih aspekata, kao što su olakšavanje standarda za odobrenje kredita, smanjenje zahteva za hipotekom, kao i produženje roka dospeća kredita.

Međutim, kako bismo imali veće kreditiranje sektora koji trenutno imaju niži pristup bankarskim finansijama, nije dovoljno samo poboljšati ponudu za kredite, već je takođe potrebno da potraživanja ovih sektora za kreditima budu veća i boljeg kvaliteta. Ovim želim da kažem da je potreban sveobuhvatniji pristup radi identifikacije i podrške razvoju sektora od većeg značaja za ekonomski razvoj zemlje.

Važan korak za povećanje podrške ovim sektorima smatramo da je preduzet osnivanjem Kosovskog fonda za kreditne garancije. Do sada, ukupna vrednost kredita garantovanih ovim fondom dostigla je iznos od 71.3 miliona evra i raspodeljena je u 1,836 mikro, mala i srednja preduzeća.

Kako bismo imali bankarski sektor u funkciji održivog finansiranja ekonomskog razvoja zemlje, osnovni preduslov je da sektor bude održiv. Ovom prilikom, želeo bih da ponovo potvrdim da bankarski sektor na Kosovu, na osnovu svih pokazatelja finansijskog zdravlja, nastavlja da bude stabilan. Posebnu pažnju bih želeo da posvetim veoma dobrom kvalitetu kreditnog portfolija, što govori o dobrom upravljanju kreditnim rizicima od strane banaka, ali slobodno može da posluži i kao značajan pokazatelj povoljnog ekonomskog okruženja za poslovanje banaka na Kosovu. U septembru ove godine, stopa nenaplativih kredita iznosila je 2.8 odsto, što odražava veoma dobro stanje kvaliteta kreditnog portfolija. Faktori koji su doprineli dobrom kvalitetu kreditnog portfolija mogu da budu mnogobrojni, ali među najvažnijima smatram da su makroekonomska stabilnost, zakonodavna kretanja tokom poslednjih godina, kao što je slučaj sa privatnim izvršiteljima koji su olakšali izvršenje hipoteke i sprovođenje ugovora, pažljivo nadgledanje od strane CBK-a, adekvatno upravljanje bankarskim rizicima od strane banaka, kao i

odgovorno ponašanje građana Republike Kosovo u ispunjavanju svojih ugovornih obaveza prema bankama.

Zadovoljavajuće stanje stabilnosti bankarskog sektora odražava se i od ostalih pokazatelja, kao što su pokazatelj adekvatnosti kapitala i likvidnosti, koji su u kontinuitetu prevazišli regulatorne zahteve i prikazuju visoku sposobnost plaćanja bankarskog sektora.

Centralna banka Republike Kosovo, sa svim svojim kapacitetima, je u funkciji podrške održivom razvoju finansijskog sistema, obezbeđujući svu neophodnu infrastrukturu za podržavanje razvoja finansijskih institucija i, istovremeno, dajući garancije da njihova delatnost osigurava finansijsku stabilnost. U tom smislu, pružamo bankarskom sektoru najsavremenije standarde regulative i finansijskog nadzora, čineći da banke i druge finansijske institucije na Kosovu posluju na osnovu pravila koja su na snazi u svim razvijenim zemljama. Takođe, CBK obezbeđuje bankarskom sektoru modernu finansijsku infrastrukturu. Međubankarski platni sistem, moderan efikasan i bezbedan sistem, kao i kreditni registar koji pruža bankama najsavremenije usluge u ovoj oblasti, predstavljaju dobre primere za ilustraciju razvoja finansijske infrastrukture na Kosovu.

U zaključku svog govora, želim još jednom da naglasim da se bankarski sektor na Kosovu nalazi u zdravom finansijskom stanju i sa stalnim rastom finansiranja održivog ekonomskog razvoja Kosova, ali je potrebno još veće međuinstitucionalno angažovanje za stvaranje potrebnih uslova kako bi podrška ovog sektora za ekonomiju zemlje i za preduzeća bila na još većem nivou.

Taksa od 100 odsto

U principu, podržavamo razvoj slobodne trgovine između svih zemalja, ali samo kada se principi slobodne trgovine primenjuju uzajamno. U tom smislu, treba da i ostale zemlje omoguće slobodan pristup našim preduzećima u svojim tržištima, kao što mi omogućavamo njima slobodan pristup našem tržištu. Zbog toga, smatram da je vreme da i druge države reflektuju i sprovode principe slobodne trgovine u celini, a ne na selektivnoj osnovi, jer to nije prihvatljivo za nas.